

Fr. Rojec: Gospodov dan.

Mladinska igra v enem dejanju.

OSEBE:

Anton Sever, bajtar; Lenka, njegova žena; Minka, Jožko, njuna otroka; Martin, Antonov brat; Anica Bregantova, Minkina součenka in prijateljica; kramarica; berač.

PRIZORIŠČE:

Kmečka soba s primerno opravo. V sobi stoji postelja, v kotu nad mizo je oltarček s podobo Križanega. — Preden se dvigne zagrinjalo, se zasliši od leve strani pritrkavanje zvonov. Vmes pa buče mogočni glasovi orgel iz bližnje cerkve. Orgle pojo znano šolsko melodijo cerkvene pesmi: »Pred Bogom pokleknilimo.« Vsi ti glasovi se slišijo še nekaj časa ob odprtem odru.

Prvi prizor.

Minka, pozneje še Jožko.

Minka (bleda, praznično oblečena, sedi na robu postelje. Roke ima sklenjene v naročju. Zamišljeno gleda predse in poslušaj).

(Orgle utihnejo.)

Jožko (v praznični obleki, gologlav, vstopi in postoji pri vratih): Ali si vstala, Minka? Premalo se paziš. Bolezen se ti lahko povrne.

Minka: Počutim se že dokaj dobro; le nekoliko slabotna sem še.

Jožko: Počakala bi v postelji vsaj tako dolgo, da bi se mati vrnila iz cerkve!

Minka: Tako lep dan mi sije skozi okno. In še nedelja je danes. Ljudje so veselo hiteli mimo hiše k službi božji. Nisem mogla več strpeti v postelji. Oblekla sem se, stopila k oknu in jih gledala. Danes teden bom pa že tudi jaz spet lahko šla v cerkev. Oj, to bom vesela! Jožko, zakaj pa ti nisi šel k maši?

Jožko: Pojdem ob desetih. Zdaj sem pa ostal doma, da sem tebi za pomoč, če bi česa potrebovala. Tako so mi naročili mati.

Minka: Zdaj pač ni več treba tako skrbeti zame. Dovolj ste imeli opraviti z menoj med dolgotrajno boleznijo. Zelo hvaležna sem vam vsem.

Jožko: Bleda si še.

Minka: Mislim, da se je moja bolezen že poslovila in da bodo tudi moja lica kmalu spet rdeča, kakor so bila pred boleznijo. Ni se treba več tako bati zame.

Jožko: Pazi se pa le! (Odide.)

Drugi prizor.

Minka, kramarica.

Kramarica (vstopi s košem, naloženim z blagom za obleke, in s košaro, napolnjeno z razno drobnarijo in pokrito s prtom. Radi naporne hoje je močno razgreta in glasno sope. Govori že med vrati): Dobro jutro želim! No, kje pa je kdo?

Minka (jo pogleda): Dobro jutro, kramarica!

Kramarica (postoji pri vratih): Vse hiše so zaprte. Vse je v cerkvi. Le pri vas je odprto.

Minka: Pri nas sva doma jaz in Jožko.

Kramarica: Rada bi šla tudi jaz k maši, pa tega tovara ne morem nesti s seboj. Zato bi prosila, če smem pustiti svoje blago tu pri vas za toliko časa, da mine služba božja.

Minka: Prostora je dovolj.

Kramarica (odlaga blago): Malo bom že zamudila, pa človek s takim-le bremenom ne more tako hiteti ko prazen.

Minka: Koliko se morate truditi za svoj kruh! Še ob nedeljah nimate počitka!

Kramarica: Ob nedeljah vsaj ljudi dobim doma in nekaj prodam; v delavnikih ob lepem vremenu je pa vse na polju. (Postavi koš in košaro na tla za vrati in pogleda Minko.) Ti si pa bleda, deklica. Ali si bila bolna?

Minka: Bolna, hudo bolna. Zdaj sem pa že toliko boljša, da lahko vstanem in nekoliko hodim po sobi.

Kramarica: Pozna se ti še bolezen. No, pa da si le spet boljša!

Tretji prizor.

Kakor prej in Jožko.

Jožko (odpre vrata, postoji na pragu in gleda v sobo. Zapazi kramarico): Ahà, vi tukaj! Zdelo se mi je, da hodi nekdo po hiši. Kaj bi pa radi, kramarica?

Kramarica (pokaže na svoje blago): Tole blago bom tu shranila, da grem v cerkev. Z Bogom za ta čas! (Odhaja mimo Jožka v vežo.)

Minka: Kramarica! Spomnite se še name v molitvi, ker jaz ne morem v cerkev!

Kramarica (že v veži): Bom, deklica, bom! (Odide.)

Četrti prizor.

Minka, Jožko.

Jožko (stopi v sobo in zapre vrata): Res, najboljše bogastvo na svetu je ljubo zdravje! To sem že večkrat slišal. Kajne, Minka, ti pa zdaj sama poskušaš, kako je to res!

Minka: O res, res! Nikoli več ne bom pozabila, koliko je vredno ljubo zdravje. Odslej ga bom znala bolj

ceniti in varovati vse drugače ko doslej. Zdravega človeka vse veseli, ves svet mu je odprt in lahko gre, kamor hoče. Ubogi bolnik je pa kakor jetnik...

Jožko: Nikamor ne more in ne sme iz zadehle sobe, kakor ti, ki moraš biti še danes, v nedeljo, ves božji dan zaprta tu notri. Ubožica si!

(Iz cerkve spet zadone glasovi orgel in prejšnja melodija cerkvenih pevcev, ki pojo:)

Bog sam nam oznanjuje
življenja srečno pot,
temoto razsvetljuje,
varuje grešnih zmo!
Kristjani, poslušajmo,
kaj Jezus nas uči,
po njem se vsi ravnajmo,
on zglede nam deli!

Minka: Kako milo pojo cerkvene orgle in pevci. Kako slovesen je današnji dan!

Jožko: Saj je danes Gospodov dan, ljub in krasán za vsakega dobrega človeka! Le zate še ni danes, kakor si ga želiš, ker še ne smeš ven pod milo nebo.

Minka: Drugo nedeljo bo pa dan že tudi zame lep kakor za druge zdrave ljudi.

Jožko: O že, Minka, že! Dobri Bog ti bo v enem tednu že toliko utrdil zdravje, da boš prihodnjo nedeljo smela iti tudi ti v cerkev in popoldne ven čez polje,

kjer rožice cvetó
in ptičice pojó,

kakor se poje v pesmi. Pa pojdem jaz s teboj, pa mati, pa oče morda tudi. Skupaj pojdemo čez polje, skozi gozd v drugo vas ali pa gor na grič, odkoder bomo gledali dol v našo vas in se spet pogovarjali, kako je na svetu lepo. Oj, to bo prijetno!

Minka: Danes se moram pa jaz še zahvaliti ljubemu Bogu za zdravje in vsaj tu doma po svoje počastiti njegov dan. (Poklekne na klop pri mizi, se nasloni s komolci na mizo in upre pogled v podobo Križanega.) O moj ljubi, moj dobrotljivi Bog! Glej me klečečo pred teboj. Prav iskreno in prav iz srca se ti zahvalim, ker si me tako ljubeznivo obvaroval smrti ter mi spet podelil ljubo zdravje!

Jožko: Pa še to prosí ljubega Boga, da te varuje za naprej vsake bolezni, da boš vedno zdrava! (Odide ven in zapre vrata za seboj.)

Peti prizor.

Minka sama.

Minka: Rada še živim. Prosim te, ljubi Bog, da mi utrdiš zdravje, da ti na svetu zvesto služim, pa tudi zato, da bom mogla kdaj povrniti skrbnim staršem in dobremu

bratecu postrežbo in druge usluge, ki so mi jih skazovali med boleznijo. Prosim te, ohrani jih v trdnem zdravju in vodi jih po potih poštenosti in zadovoljnosti! Prosim te prav lepo in ponižno še tudi za ljubega strica, ki je že pred davnimi leti odšel v tujino in se nam večkrat v pismu priporoča v molitev. Privedi ga ti srečno nazaj v domovino, ki tako hrepeni po nji, po domači hiši, po sorodnikih in znancih. (Moli še nekoliko časa tiho.)

Šesti prizor.

Minka, Jožko.

Jožko (naglo vstopi in postoji pri vratih. V gumbnici na prsih ima zataknjen rdeč nagelj z zelenjakovim peresom. Desno roko drži skrito za hrbtom): Ali še moliš, Minka?

Minka (se pokriža, sede na klop in se z roko nasloni na mizo): Ne več, Jožko! Sem že opravila svojo molitev. (Pogleda Jožka.) Šopek imaš? Kje si ga pa dobil?

Jožko: Ali ne veš, kje rasto in cveto take divne cvetice?

Minka: Kje?

Jožko: I, v tvojem vrtičku. Morda boš huda, ker jih trgam brez tvojega dovoljenja?

Minka: Zakaj bi bila huda? Saj je moj vrtiček ravno tako tvoj kakor moj. Ah, uboge moje cvetke! Kako dolgo jih že nisem videla! Gotovo sta jih domalega že zadušila plevel in suša v tem vročem poletnem času.

Jožko: Brez skrbi bodi, Minka! Jaz sem jih varoval plevela in jaz sem jim zalival med tvojo boleznijo, da jim ni bilo nič hudega.

Minka: Oh, Jožko, ali res? Ti si mi pa v resnici dober; niti na moj zapuščen cvetični vrtiček nisi pozabil!

Jožko: Ko bi ti videla, kako ravno zdaj tam vse krasno cvete in prijetno dehti! Od veselja bi se zavzela nad lepoto pisanega cvetja.

Minka: Zdaj mi je pa res žal, da ne smem takoj ven k mojim ljubim cvetičicam! Kako željno bi jih objele moje oči!

Jožko (urno stegne izza hrbtna proti Minki desnico z velikim šopkom najlepših vrtnic in drugih drobnih vrtnih cvetic ter stopi k mizi): Zato sem jih pa nekaj natrgal v šopek in ti jih tukaj podajam. Naj pomiré tvoje željne oči!

Minka (poseže po cveticah): Oh, Jožko, hvala lepa! Zares so krasne! (Jih vonja in poljubljuje.) Ali so vse te zrastle v mojem vrtičku?

Jožko (se zadovoljno smehlja): Vse te, Minka, vse! Pa koliko jih je še v vrtičku!

Minka (boža cvetice): Uboge moje sirotice! Kako lepo ste tam zunaj v svojih gredicah slavile Stvarnika, ki vam je dal tako prečudno krasno obleko! Zdaj boste pa tu v sobi kmalu zvene, oh, škoda!

Jožko: Tam zunaj je za božjo slavo in človeško veselje še dosti drugih! Tem tukaj v sobi pa lahko podaljšava življenje s tem, da jih postaviva v kozarec z vodo. (Vzame kozarec in stopi z njim v vežo. Vrata pusti odprta.)

Minka (vesela): Saj res, Jožko! Z vodo jim lahko pomagava. Radi boleznim so moje misli še tako počasne, da me kar jezi!

Jožko (v veži): Tudi to bo kmalu boljše. Ko ozdraviš, bodo pa tudi tvoje misli spet dobile prejšnjo hitrost.

Minka: Upajmo, upajmo!

Jožko (se vrne s kozarcem vode, zapre vrata za seboj, gre k mizi in postavi kozarec nanjo): Takole, Minka! Zdaj jih pa le deni v svežo vodo! Hvaležno te bodo pogledale.

Minka (dene cvetice v kozarec in jim uravnava cvetove): Kajne, ljubice moje, tu se boste pa bolje počutile kakor v moji roki! Tako, tako!

Tu zdaj cvetite,
tu zdaj dehtite,
tu spet z menoj se
kaj pomenite!

Jožko (vesel gleda Minko).

(Zunaj nekdo močno pritisne na kljuko vežnih vrat, potem potolče s palico na vrata.)

Minka, Jožko (osupla): Joj, joj! — Nekdo sili v hišo!

Jožko: Dobro, da so vežna vrata zaklenjena! Kdo je neki?

Minka: Bova kmalu videla. Ker se mu vrata ne odpro, najbrž pride trkat in gledat na okno.

Jožko: Skrijva se! Ko nikogar ne vidi v sobi, pojde naprej.

Minka: No, pa se skrijva! A kam?

Jožko: Tukaj-le na koncu postelje počeniva na tla! (Oba počeneta za posteljno končnico in se tiho pogovarjata.)

(Konec prihodnjáč.)

